

Continuïteits- en financieel crisisplan

Vastgesteld: 20 juni 2025 [per 1 juli 2025] [Vastgesteld in algemeen bestuur]

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Totstandkoming crisisplan	3
1.3	Definities.....	3
1.4	Crisissituaties	3
1.5	Doel & Reikwijdte.....	4
1.6	Samenhang met andere procedures en regelingen	4
1.7	Vaststelling, beheer en onderhoud	4
2.	Crisisorganisatie.....	6
2.1	Het crisisteam	6
2.2	Taken, verantwoordelijkheden en mandaat.....	6
2.3	Locatie bijeenkomsten crisisteam.....	8
2.4	Communicatiemiddelen	9
2.5	Benodigde informatie voor het crisisteam	9
3.	Crisisprocedure.....	11
3.1	Signalering	11
3.2	Besluitvorming en werkwijze in geval van urgente (crisis)situatie	11
3.3	In kaart brengen (crisis)situatie.....	12
3.4	Oplossingen, beheersmaatregelen en plan van aanpak (crisis)situatie.....	14
3.5	Communicatie in geval van een crisis	14
4.	Afronding	17
5.	Evaluatie.....	18
6.	Bijlagen	19
	Bijlage 1 Samenstelling Crisisteam	20
	Bijlage 2 Lijst overige contactpersonen	21
	Bijlage 3 Standaardagenda vergadering crisisteam.....	22
	Bijlage 6 Checklist communicatie	25
	Bijlage 7 Draaiboek cybercalamiteit	26
	Bijlage 8 Financiële crisissituaties.....	29

1. Inleiding

Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten (hierna: 'StiPP' of 'het fonds') is blootgesteld aan interne en externe invloeden die een (acute) bedreiging kunnen vormen voor de realisatie van de (financiële) doelstellingen van het fonds en hiermee ook voor de continuïteit en/of reputatie van het fonds. De doelstellingen van StiPP betreffen de effectieve en efficiënte uitvoering van de pensioenregeling van de uitzendbranche alsmede de bescherming van deelnemers tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden. Wanneer StiPP door een acute dreiging het risico loopt om niet meer volledig aan deze doelstellingen te kunnen voldoen, bevindt het fonds zich in een crisissituatie. Snel kunnen handelen is in dat geval een vereiste. Een dergelijke acute dreiging wordt door het fonds aangemerkt als crisissituatie.

Om adequaat te kunnen reageren op crisissituaties, al dan niet financieel van aard, heeft het fonds dit crisisplan vastgesteld. Dit crisisplan is een leidraad. In het geval van een crisis zal het crisisteam een afweging maken over het inzetten van de benodigde maatregelen. Het is immers vooraf onmogelijk om alle facetten van een continuïteits- en/of financiële crisissituatie volledig in te schatten.

In dit crisisplan zijn tevens de maatregelen opgenomen die het bestuur kan inzetten in het geval van financiële situaties waarin het fonds niet voldoet aan wettelijke vereisten conform artikelen 132 en/of 140 van de Pensioenwet (bijlage 8)

1.1 Totstandkoming crisisplan

StiPP heeft een financieel crisisplan opgesteld conform het bepaalde in artikel 145 PW en artikel 29b Besluit FTK. Dit crisisplan is in een later stadium uitgebreid tot een continuïteits- en financieel crisisplan en vormt een bijlage bij de Abtn van het fonds.

1.3 Definities

Crisissituatie: Een acute abnormale, en/of instabiele, complexe situatie die een bedreiging vormt voor de strategische doelen, reputatie of voortbestaan van het fonds, waarbij onmiddellijk handelen door het fonds noodzakelijk kan zijn en waarop de reguliere besluitvormingsprocessen en overlegstructuren niet zijn ingericht.

Crisisplan: De procedure die in werking treedt bij acute crisissituaties.

Crisisteam: Het team bestaande uit de uitvoerend bestuursleden, de voorzitter van het algemeen bestuur en een afvaardiging vanuit bestuurssecretariaat al dan niet aangevuld met functionarissen van (kern)uitbestedingspartners en/of externe deskundigen.

(Kern)uitbestedingspartners: Partijen waar het fonds op basis van (uitbestedings-)overeenkomsten (kern)werkzaamheden aan uitbesteed.

1.4 Crisissituaties

Voorbeelden van crisissituaties waarvoor het crisisplan in werking gesteld kan worden zijn:

- IT-belemmeringen (cyberattack, storing)

- Grote onrust op financiële markten
- Een grote financiële instelling dreigt failliet te gaan of is failliet
- Een snelle neerwaartse beweging van markten
- Terroristische aanslag
- Politieke conflicten
- Geopolitieke dreigingen
- Pandemie
- Natuurgeweld
- Ernstige gebeurtenis binnen het bestuur van het fonds
- Ernstige gebeurtenis bij (kern)uitbestedingspartijen

1.5 Doel & Reikwijdte

Het doel van dit crisisplan is tweeledig:

- Op een adequate en transparante wijze reageren op acute crisissituaties om de continuïteit, missie en/of reputatie van het fonds zo goed mogelijk te beschermen.
- Inzicht verschaffen in de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken functionarissen en gremia van het fonds, adviseurs en uitbestedingspartijen.

Het crisisplan is van toepassing op acute crisissituaties bij en in de directe omgeving van het fonds en acute crisissituaties bij en in de directe omgeving van uitbestedingspartners.

1.6 Samenhang met andere procedures en regelingen

Het fonds kent verschillende andere regelingen en procedures voor het reageren op ongewenste en onbedoelde situaties, waaronder:

- het integriteitsbeleid;
- de gedragscode;
- de klokkenluidersregeling;
- de incidentenregeling;
- de procedure datalekken;
- het IT-beleid.

Bovenstaande procedures conflicteren niet met de in dit document beschreven crisisprocedure en blijven eveneens van toepassing.

1.7 Vaststelling, beheer en onderhoud

Dit continuïteits- en financieel crisisplan is laatstelijk gewijzigd op 18 april 2025 en vervangt eerdere versies van dit plan, waaronder die met de titel 'financieel crisisplan'. Het plan maakt onderdeel uit van de Abtn en wordt jaarlijks bij de update van de Abtn op actualiteit beoordeeld en indien nodig aangepast.

Het crisisplan wordt in hardcopy gedeeld met de leden van het crisisteam en hun achtervang. Bij herziening ontvangen de leden van het crisisteam een hardcopy van de herziene versie.

Het algemene bestuur van het fonds is verantwoordelijk voor de werking van het crisisplan. Tweemaal per jaar worden de contactgegevens van de functionarissen geactualiseerd (door bestuurssecretariaat) en éénmaal per drie jaar zal de werking van het crisisplan worden getest door het fonds.

2. Crisisorganisatie

Om acuut te kunnen reageren op crisissituaties is een vooraf afgestemde crisisorganisatie gewenst. Deze crisisorganisatie voldoet minimaal aan de volgende eisen:

- Passende afvaardiging van bestuursleden.
- Beslissingsbevoegdheden voor het crisisteam, voor zover passend binnen de statuten.
- Duidelijke rolverdeling tussen alle leden van het crisisteam en tussen het crisisteam, het bestuur en de (kern)uitbestedingspartners.

Dit hoofdstuk beschrijft de samenstelling van het crisisteam en de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het crisisteam en de overige betrokken functionarissen en gremia van het fonds.

2.1 Het crisisteam

Het crisisteam van het fonds bestaat standaard uit:

- De voorzitter van het algemeen bestuur;
- De leden van het uitvoerend bestuur;
- Een afgevaardigde van bestuurssecretariaat;

Bij afwezigheid van één van de drie uitvoerend bestuursleden, worden zijn/haar taken overgenomen door de andere twee uitvoerende bestuursleden.

Afhankelijk van de crisissituatie is het crisisteam bevoegd functionarissen van (kern)uitbestedingspartners, sleutelfunctiehouders en/of externe deskundigen aan te wijzen als leden van het crisisteam.

Indien het een bestuurlijke crisissituatie betreft wordt de sleutelfunctiehouder Risicobeheer aangesloten.

In bijlage 1 zijn de contactgegevens van de leden van het crisisteam en eventuele plaatsvervangers opgenomen. In bijlage 2 is de lijst met overige contactpersonen opgenomen.

In bijlage 5 zijn de benodigde competenties voor de leden van het crisisteam beschreven.

Het team Bestuurssecretariaat ondersteunt het crisisteam.

2.2 Taken, verantwoordelijkheden en mandaat

Wanneer er sprake is van een (potentiële) crisis wordt het standaard crisisteam direct bijeengeroepen om over de situatie te overleggen. Dit gebeurt aan de hand van de Crisisdiagnose ABCD zoals opgenomen in paragraaf 3.3.

Mandaat

Het crisisteam heeft een algemeen mandaat om tijdens een crisis alle nodige beslissingen te nemen. Het crisisteam is niet verplicht om voor haar beslissingen vooraf toestemming te krijgen van het algemeen bestuur¹. Indien sprake is van een langdurige crisis (> 3 weken), dan wordt het mandaat

¹ Conform artikel 13 van het bestuursreglement en bijlage I taken en bevoegdheden

door het algemeen bestuur geëvalueerd en indien nodig aangepast. Het is dan ook mogelijk dat de crisis op een projectmatige manier wordt afgehandeld. De onafhankelijk voorzitter draagt er zorg voor dat hier (indien nodig) een extra bestuursvergadering voor uitgeschreven wordt.

Het algemeen bestuur heeft de mogelijkheid om, afhankelijk van het type, de aard, omvang en duur van de crisis, een concreet schriftelijk mandaat te geven aan het crisisteam als het 'algemene' mandaat niet toereikend is of als het niet duidelijk is of een bepaald te nemen besluit onder het mandaat van het crisisteam valt.

Voor vergaderingen en besluiten van het algemeen bestuur is artikel 9 en 10 van de statuten van het fonds van toepassing. In de statuten is onder meer, naast bepalingen omtrent het vereiste quorum, opgenomen dat een bijeenroeping voor de vergaderingen van het bestuur, behoudens in spoedeisende gevallen, zulks ter beoordeling van de onafhankelijk voorzitter, schriftelijk met een termijn van tenminste veertien dagen dient te geschieden. Indien de onafhankelijk voorzitter besluit dat vanwege het spoedeisende karakter van de situatie een kortere bijeenroepingstermijn gerechtvaardigd is, zal hij op de eerstvolgende op reguliere wijze bijeengeroepen vergadering hierover verantwoording afleggen aan het algemeen bestuur. Deze vergadering vindt plaats binnen één maand.

Daarnaast kan een besluit van het algemeen bestuur ook worden genomen door ondertekening door alle leden van het algemeen bestuur van een desbetreffend besluit. Dit betekent dat aan de hand van voorlegging schriftelijk (per e-mail) besluiten kunnen worden genomen, mits alle leden van het algemeen bestuur met een akkoord reageren. Formele ondertekening door de onafhankelijk voorzitter en een uitvoerend bestuurslid kan in een eerstvolgende (fysieke) bijeenkomst plaatsvinden.

Taken en verantwoordelijkheden

De belangrijkste taken van het crisisteam zijn:

- Het crisisteam stelt zich op de hoogte van aard en oorzaak van de calamiteit en laat zich daarbij informeren en adviseren door de strategische uitbestedingspartijen, c.q. de pensioenuitvoeringsorganisatie, de custodian en de fiduciair vermogensbeheerder. Ook de vaste adviseurs, c.q. de adviserend actuaris kunnen informatie en advies aan het crisisteam verstrekken.
- Het crisisteam maakt een inschatting van de impact van de calamiteit op de bij het fonds geïdentificeerde risico's, zoals vastgesteld in het risicoraamwerk van het Beleid Integraal Risicomanagement. Daarbij zal met name aandacht zijn voor governance- en compliancerisico en uitvoeringsrisico.
- Het crisisteam coördineert de respons van het fonds op de crisissituatie en besluit indien nodig tot het nemen van bijzondere maatregelen in aanvulling op de procedures die in geval van calamiteiten in werking treden bij de strategische uitbestedingspartijen. Daarvoor wordt nauw overleg gepleegd met deze uitbestedingspartijen, onder meer aan de hand van de scope van de business continuity plans ('contingency plans'), uitwijkprocedures, noodplannen etc.
- Voor de dagelijkse bestuurlijke werkzaamheden zijn in elk geval online thuiswerken en digitaal vergaderen uitstekende en praktisch toepasbare uitwijkmogelijkheden, voor zover deze al niet worden toegepast. Deze mogelijkheden gelden ook voor andere fondsorganen, zoals het algemeen bestuur en het verantwoordingsorgaan.

In geval dat (al dan niet in de crisissituatie) sprake is van belet of ontstentenis bij het uitvoerend bestuur, zijn (vanzelfsprekend) de bepalingen van toepassing, zoals vastgelegd in de statuten en het bestuursreglement van het fonds.

Taken leden crisisteam

De voorzitter van het algemeen bestuur

De voorzitter is verantwoordelijk voor het samenstellen van het crisisteam, inclusief de afweging om externe specialisten of functionarissen van uitbestedingspartners aan te stellen.

De voorzitter stuurt bestuurssecretariaat aan bij het organiseren van vergaderingen en verslaglegging.

Bestuurssecretariaat

Bestuurssecretariaat verzorgt het oproepen van het crisisteam wanneer de voorzitter heeft verzocht, het contact opnemen met de locatie voor de bijeenkomsten van het crisisteam indien nodig (zie hoofdstuk 2.3) en het verzamelen van de benodigde informatie.

Bij iedere bijeenkomst van het crisisteam is een lid van het team bestuurssecretariaat aanwezig. Bestuurssecretariaat is verantwoordelijk voor de verslaglegging van de bijeenkomst, het vastleggen van de genomen besluiten en uit te voeren acties zoals uitgevaardigd door het crisisteam. Tevens zorgt de afgevaardigde vanuit het bestuurssecretariaat voor het opstellen/bijhouden van het logboek

Uitvoerend bestuurder met als aandachtsgebied communicatie

Het is zaak om de crisis zo snel mogelijk onder controle te krijgen en de rust te bewaren. Daarbij is het van belang dat het crisisteam zo snel mogelijk proactief communiceert over het probleem, de maatregelen die het fonds gaat nemen om dit op te lossen en de gevolgen voor de interne/ directe belanghebbenden. De communicatie is verder uitgewerkt in paragraaf 3.5.

Het bestuurslid met als aandachtsgebied communicatie is verantwoordelijk voor de communicatie met de overige bestuurders over de stand van zaken vanuit het crisisteam.

Daarnaast is het bestuurslid verantwoordelijk voor de communicatie tussen het crisisteam en de (kern)uitbestedingspartners.

Alle leden van het crisisteam

Leden van het crisisteam leveren vanuit hun specifieke expertise input om de crisissituatie te beheersen en/of te herstellen. Indien nodig dragen leden van het crisisteam zorg voor dedicated resources binnen (kern)uitbestedingspartners) om het crisisteam te ondersteunen in het beheersen en/of herstellen van de crisissituatie. Toegevoegde specialisten aan het team zijn verantwoordelijk voor de informatievoorziening aan het crisisteam op de verschillende deelgebieden (vermogensbeheer, pensioenbeheer, communicatie).

2.3 Locatie bijeenkomsten crisisteam

Indien mogelijk, wordt online vergaderd via Microsoft Teams.

Indien dit niet mogelijk is, is het externe meeting-point:

NH Hotel Jan Tabak

Amersfoortsestraatweg 207

1401 CV te Bussum

Telefoon: 020 70 18 042 of 035 69 59 911

E-mail: nhjantabak@nh-hotels.com

2.4 Communicatiemiddelen

Voor het oproepen van de crisisteams wordt Signal (chat- en belapp) gebruikt. Via Signal mag alleen procesinformatie worden gedeeld en geen details over de situatie en/of persoonsgegevens. Als Signal niet beschikbaar is, kan worden gekozen voor een telefonische oproep of een e-mail.

Voor digitale vergaderingen wordt in principe gebruik gemaakt van Microsoft Teams.

Om te zorgen dat er tijdens de crisis snel en adequaat gehandeld kan worden wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van Signal. Bij een crisis kan een groep worden aangemaakt met crisisteamleden. Hierdoor kan iedereen tegelijkertijd geïnformeerd worden en reageren op een voorstel.

2.5 Benodigde informatie voor het crisisteam

Het crisisteam krijgt waar nodig de beschikking over alle gewenste informatie vanuit PGGM (de pensioenuitvoeringsorganisatie), Van Lanschot Kempen Investment Management (de fiduciair vermogensbeheerder), CACEIS (de custodian) en de adviserend actuaris AehtiQs.

Hoewel voor iedere crisis potentieel andere informatie benodigd is om de crisis af te handelen, heeft het fonds een lijst van informatie die standaardinput is voor het crisisteam. In de tabel hieronder is aangegeven om welke informatie het gaat en wie verantwoordelijk is voor de aanlevering van deze informatie. Of de hieronder vastgestelde informatie relevant is voor de acute crisissituatie wordt beoordeeld door het crisisteam.

Algemene informatie	
Meest recente lijst met contactpersonen PUO van de pensioenapplicaties en uitbestedingspartijen.	Bestuurssecretariaat
Meest recente lijst met contactpersonen bij custodian en fiduciair.	Bestuurssecretariaat
Meest recente lijst met contactpersonen verbonden personen.	Bestuurssecretariaat
Meest recente polis van de cyberverzekering	Bestuurssecretariaat
Algemene informatie t.a.v. vermogensbeheer	
<i>Onderwerp</i>	<i>Verantwoordelijke(n)</i>
Meest recente overzicht van alle custodyposities van het fonds.	Custodian
Meest recente overzicht van tegenpartijen (indien van toepassing), inclusief de exposures. Tegenpartijen voor: <ul style="list-style-type: none">• Derivatenposities• Securities Lending• Deposito's, cash en MM funds	Fiduciair manager
Meest recente lijst met contactpersonen fiduciair bij: <ul style="list-style-type: none">• Custodian(s)	Fiduciair manager

<ul style="list-style-type: none"> • Tegenpartijen • Externe managers • Toezichthouders (AFM, DNB) • Vermogensbeheerapplicaties en uitbestedingspartijen 	
Meest recente rapportages: <ul style="list-style-type: none"> • Beleggingsrapportage • Risicodashboard (uit managementrapportage) 	Fiduciair manager
Meest recente dekkingsgraad rapportage	Adviserend actuaris

3. Crisisprocedure

Voor de meeste (afwijkende) omstandigheden en invloeden waaraan het fonds en (kern)uitbestedingspartners blootstaan, volstaan de reguliere besluitvormingsprocessen van het fonds en van (kern)uitbestedingspartners. Voor een crisissituatie zijn deze reguliere processen vaak niet toereikend. Het is van belang om tijdig vast te stellen of de betreffende situatie volgens de reguliere besluitvormingsprocessen kan verlopen of dat acuut handelen is vereist vanwege ernstige dreiging voor de continuïteit en/of reputatie van het fonds.

3.1 Signalering

Iedere functionaris binnen het fonds en binnen (kern)uitbestedingspartners dient melding te maken indien het vermoeden van een crisissituatie bestaat. Binnen het fonds wordt het (vermoeden van) een crisissituatie kenbaar gemaakt bij de voorzitter van het fonds of zijn vervanger (het langstzittende lid van het niet-uitvoerend bestuur). Een functionaris van de (kern)uitbestedingspartners die een (vermoedelijke) crisissituatie constateert meldt dit aan zijn direct leidinggevende. Deze zal het bestuurssecretariaat van het fonds op de hoogte stellen van de (vermoedelijke) crisissituatie. Bestuurssecretariaat informeert de voorzitter of zijn vervanger.

Wanneer de situatie, naar mening van de onafhankelijk voorzitter om (urgente) aandacht vraagt of als deze als crisissituatie kan worden bestempeld, is de voorzitter verantwoordelijk voor het direct bijeenroepen van het crisisteam. De samenstelling van het crisisteam en de taken en verantwoordelijkheden enz. staan beschreven in hoofdstuk 2 (crisisorganisatie).

Crisissituatie

Een acute abnormale, en/of instabiele, complexe situatie die een bedreiging vormt voor de strategische doelen, reputatie of voortbestaan van het fonds, waarbij onmiddellijk handelen door het fonds noodzakelijk kan zijn en waarop de reguliere besluitvormingsprocessen en overlegstructuren niet zijn ingericht.

3.2. Besluitvorming en werkwijze in geval van urgente (crisis)situatie

Het crisisteam beoordeelt de ernst van de situatie en stelt vast of er al dan niet sprake is van een crisissituatie.

Een besluit tot vaststelling van een crisis gebeurt door minimaal drie bestuursleden. Met dit besluit wordt eveneens bepaald of het crisisplan in werking treedt en vervolgens in welke mate het crisisteam een mandaat heeft inzake besluitvorming.

Het bestuur waakt voor een situatie met aanhoudende negatieve berichtgeving over het fonds. Ook in een dergelijke situatie kan de onafhankelijk voorzitter ervoor kiezen om het crisisteam bijeen te roepen.

Het crisisteam zorgt dat het voltallige algemeen bestuur en de sleutelfunctiehouders op de hoogte blijft van het verloop van de crisis en de door het crisisteam (eventueel gemandateerde) gekozen aanpak.

Het crisisteam zal zoveel als nodig overleg voeren, maar ten minste wekelijks. Het crisisteam zal wekelijks rapporteren aan het niet-uitvoerend bestuur. Om de bijeenkomsten van het crisisteam zo efficiënt mogelijk te laten verlopen, beschikt het fonds over een standaard vergaderagenda. Deze agenda kan gebruikt worden als leidraad voor het opstellen van de vergaderagenda tijdens overleggen van het crisisteam. De crisisagenda is opgenomen in bijlage 3. In bijlage 4 is het template voor de notulen opgenomen.

De taken van het crisisteam worden uitgevoerd aan de hand van de volgende drie processtappen:

1. Analyseren van informatie (m.b.v. de BOB-methode);
2. Afstemmen met de omgeving (o.a. tijdens een schorsing van een vergadering);
3. Overdragen van verantwoordelijkheden (o.a. tijdens overdracht en aflossing van teams of individuen).

Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming (BOB) structuur

Het doel van de BOB-structuur is overzicht creëren in de beschikbare informatie, om daarna informatie te ordenen en te beoordelen en daarmee tot een gedegen besluit te komen.

Onder 'beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming' worden alle werkzaamheden verstaan die bijdragen tot het verkrijgen van een eenduidig beeld van de situatie en het nemen van maatregelen door middel van het uitwisselen van informatie ten aanzien van onder andere de verdeling/inzet van mensen middelen en diensten op basis van de onderlinge taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

3.3. In kaart brengen (crisis)situatie

De oorzaak en de omvang (ernst, groei) van de situatie en de urgentie van een eventuele oplossing of beheersmaatregel(en) moeten zo snel mogelijk in kaart gebracht worden door het crisisteam. Het crisisteam kan daarbij hulp inschakelen van alle mogelijke functionarissen.

De analyse is er hoofdzakelijk op gericht om schade (financieel, reputatie, beschikbaarheid) te beperken en is gericht op zodanig herstel van de situatie dat de reguliere besluitvormingsprocessen toereikend zijn in plaats van de crisisprocedure.

Indien het crisisteam op welke moment dan ook over gegevens wenst te beschikken zullen PGGM (de pensioenuitvoeringsorganisatie), Van Lanschot Kempen Investment Management (de fiduciair vermogensbeheerder) en/of CACEIS (Custodian) alle daarvoor benodigde gegevens aanleveren.

De bepaling van de ernst van de crisis wordt door het crisisteam gedaan aan de hand van de onderstaande methodiek, genaamd de Crisisdiagnose ABCD, door het crisisteam, eventueel ondersteund door experts.

Het crisisteam maakt een inschatting van de impact van de calamiteit op de bij het fonds geïdentificeerde risico's, zoals vastgesteld in het risicoraamwerk van het Beleid Integraal Risicomanagement. Daarbij zal met name aandacht zijn voor het governance- en compliancerisico en het uitvoeringsrisico.

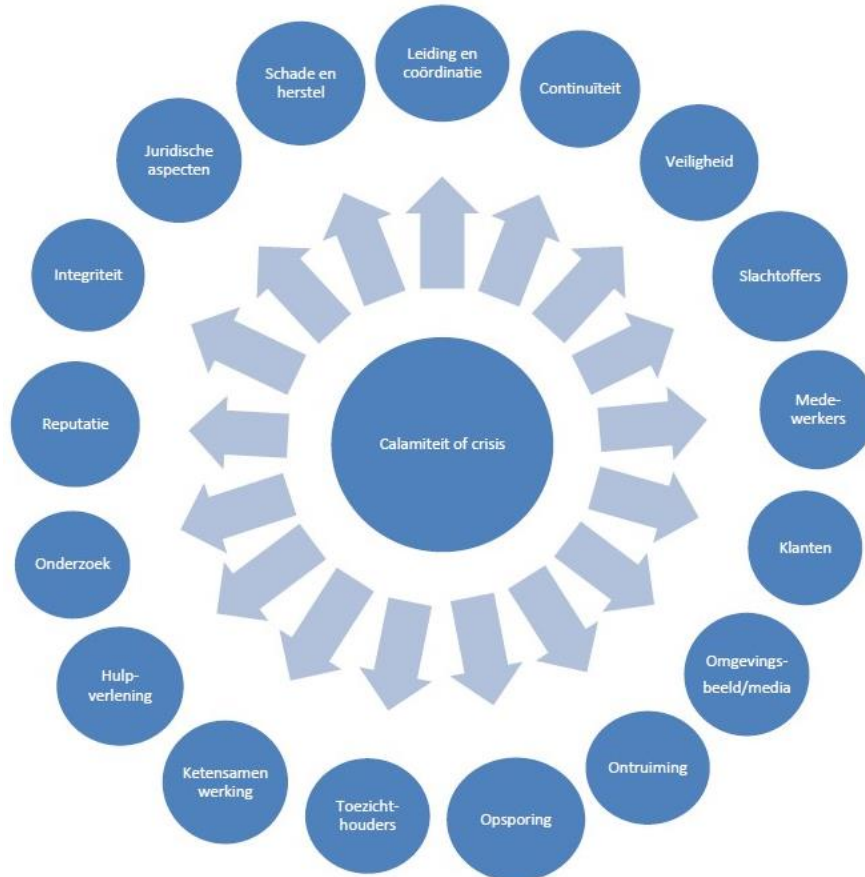
Crisisdiagnose ABCD

Aard

- Wat is er aan de hand?

- Welke problemen spelen er nu en straks?
- Waar is de impact of gaat die er komen?

Om de impact te bepalen kunnen de volgende impactbollen worden gebruikt:

Figuur 1 – Crisisdiagnose, Impactroos voor bepalen aard van de crisis

Betrokkenen

Stel vast wie de betrokkenen zijn met behulp van de volgende vragen:

- Wie zijn getroffen?
- Wie hebben specifieke belangen?
- Bij wie of waar speelt dit?
- Wie heeft hier aandacht voor?
- Met wie los je de crisis op?
- Wie heeft specifieke bevoegdheden?
- Met wie wil je samenwerken?

Context

- Spelen er nog andere zaken?
- Welke bijzonderheden spelen er bij de locatie, betrokkenen, toedracht van het incident?
- Was er al een voorgeschiedenis, een relevant dossier over de getroffen, de wijk, de locatie, het bedrijf?
- Is dit de eerste keer of valt dit binnen een reeks of breder dossier?

Doelen en uitgangspunten

- Wat willen we bereiken?
- Hoe willen we dat bereiken? Wat zijn daarbij uitgangspunten?

3.4. Oplossingen, beheersmaatregelen en plan van aanpak (crisis)situatie

Het crisisteam heeft het mandaat om tijdens een crisis alle nodige beslissingen te nemen. Het crisisteam is niet verplicht om voor haar beslissingen toestemming te krijgen van het bestuur. Het mandaat van het crisisteam is beschreven in paragraaf 2.2.

De genomen besluiten over de schadebeperkende en herstelmaatregelen worden onverwijld kenbaar gemaakt aan het voltallige bestuur van het fonds.

Financiële crisis

In het geval van een financiële crisis kunnen de maatregelen zoals beschreven in bijlage 8 worden ingezet.

Andere crisissituaties

Naast een financiële crisis kan ook worden gedacht aan een crisissituatie die de bestuurlijke regie en besluitvorming of de operationele uitvoering van het fonds bedreigen.

Zo kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- IT-belemmeringen (cyberattack, storing)
- Grote onrust op financiële markten
- Een grote financiële instelling dreigt failliet te gaan of is failliet
- Een snelle neerwaartse beweging van markten
- Terroristische aanslag
- Politieke conflicten
- Geopolitieke dreigingen
- Pandemie
- Natuurgeweld
- Ernstige gebeurtenis binnen het bestuur van het fonds
- Ernstige gebeurtenis bij (kern)uitbestedingspartijen

Omdat iedere crisis anders is en het lastig is om vooraf te bepalen welke oplossingen, beheersmaatregelen en aanpak passend is wordt dit door het crisisteam tijdens de analyse van de crisis bepaald. Specifiek voor een cybercalamiteit is een draaiboek opgesteld. Dit draaiboek is toegevoegd aan dit crisisplan als bijlage 7.

3.5. Communicatie in geval van een crisis

Het is zaak om een crisis zo snel mogelijk onder controle te krijgen en de rust te bewaren. Het bestuur van het fonds vindt het van groot belang dat de belanghebbenden (deelnemers, fondsgremia, externe betrokkenen) in geval van een crisis tijdig op de hoogte worden gesteld. Een steekhoudend verhaal voor de buitenwacht is essentieel om vertrouwen van stakeholders te houden tijdens een crisis. Het is van belang een gezaghebbende verklaring aan belanghebbenden te verstrekken van wat er aan de hand is, waarom dat zo is en wat daaraan gedaan moet worden. Tijdens een zich ontvouwende crisis moet het crisisteam al betekenis geven aan de gebeurtenissen, op een zodanige manier dat het de beheersing van de crisis steunt. Als dit niet gebeurt, dan ontstaat het risico dat beslissingen en acties niet begrepen en gesteund worden door

stakeholders. Bovendien biedt het ontbreken van een eigen verhaal ruimte voor andere partijen om hun stempel op de crisis te drukken.

Een ander aspect is het tegengaan van onjuiste beeldvorming. In geval van een financiële crisissituatie, waarbij sprake is van het korten van pensioenuitkeringen zullen de pensioengerechtigden en de actieve en gewezen deelnemers worden geïnformeerd.

Communicatieplan

Vanuit het crisisteam heeft degene met communicatie in zijn portefeuille de eerste verantwoordelijkheid voor de communicatie. Samen met de afdeling bestuurssecretariaat maakt hij een voorstel wat en op welke manier gecommuniceerd wordt met overige organen, betrokkenen en uitbestedingspartijen. Dit wordt vastgelegd in een plan van aanpak voor de communicatie tijdens een crisis. Daarbij wordt ook een communicatieafvaardiging van het crisisteam voorgesteld met deskundigen op het gebied van communicatie en indien nodig experts over de betreffende crisis. In het plan van aanpak wordt rekening gehouden met de gebruikelijke communicatiestrategie, welke is vastgelegd in het strategisch communicatiekader.

De eindverantwoordelijkheid voor de goedkeuring van de inhoud van de communicatie wordt gedragen door het crisisteam, waarbij de communicatie richting deelnemers van het fonds verzorgd wordt onder verantwoordelijkheid van het uitvoerend bestuur en de communicatie met overige externe partijen door de onafhankelijk voorzitter.

In bijlage 6 is een checklist opgenomen met communicatie-afwegingen voor de uit te voeren communicatiestrategie en het op te stellen communicatieplan.

Communicatiekanalen

Het crisisteam bepaalt welke communicatiemiddelen er intern en extern ingezet worden. Het is aan het crisisteam hier een gedegen keuze in te maken. Het crisisteam zal in de eerstvolgende bestuursvergadering zijn keuzes beargumenteren.

Mogelijk in te zetten communicatiemiddelen:

- Mailing aan deelnemers en werkgevers (e-mail of papier)
- Website (deelnemers, werkgevers, Cao-partijen, overige stakeholders)
- Deelnemersnieuwsbrief
- Werkgeversnieuwsbrief
- E-nieuwsbrieven (deelnemers, Cao-partijen, overige stakeholders)
- Brief uitkeringsgerechtigden en actieve en gewezen deelnemers
- Brief werkgevers
- Brief/overleg Cao-partijen
- Speciaal telefoonnummer
- Bijeenkomst voor uitkeringsgerechtigden
- Persconferentie/ persbericht

In de communicatie naar de externe belanghebbenden wordt gewezen op de mogelijkheid contact

op te nemen met het Klant Contact Centrum (KCC) van StiPP. Het KCC wordt door het crisisteam voorzien van informatie om eventuele vragen adequaat en in één keer te beantwoorden.

Informeren van betrokkenen

Bij voorkeur worden in geval van crisis eerst de fondsorganen van het fonds geïnformeerd (bestuur, VO en SFH). Daarna worden afhankelijk van de aard van de crisis de deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers geïnformeerd. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de website, de beschikbare mailadressen en de postadressen.

Persbeleid

Het fonds beschikt over een persbeleid, dit blijft in principe van kracht tijdens een crisis. Wanneer dit niet mogelijk is, bepaalt de voorzitter wie de pers te woord staat.

De afdeling bestuurssecretariaat houdt berichten op social media in de gaten en informeert het voor communicatie verantwoordelijke bestuurslid hierover om te bekijken hoe vervolgens gehandeld moet worden.

Wanneer de crisis is ontstaan door een incident bij een uitbestedingspartij wordt vooraf met deze partij afgestemd welke informatie hierover kan worden gedeeld.

Betrokkenen

Als directe en interne belanghebbenden worden beschouwd:

- Algemeen Bestuur
- Verantwoordingsorgaan
- Actieve en gewezen deelnemers
- Pensioengerechtigden
- Werkgevers

Als externe belanghebbenden worden beschouwd:

- Cao-partijen
- Toezichthouders
- Media (op afstand)

4. Afronding

Zolang de crisissituatie niet voorbij is, blijft het crisisteam intact. Het team blijft actie ondernemen om het probleem op te lossen en/of de negatieve gevolgen ervan onder controle te krijgen en de doelgroepen te informeren zoals geformuleerd in het voorafgaande punt. Pas als het algemeen bestuur op advies van het crisisteam vaststelt dat de situatie voldoende onder controle is en eventueel verder in de lijn afgehandeld kan worden, vindt de afronding plaats. Alle betrokkenen worden geïnformeerd over de genomen maatregelen en de voorgenomen evaluatie.

5. Evaluatie

Indien sprake is van een langdurige crisis (> 3 weken), dan wordt het mandaat door het algemeen bestuur geëvalueerd en indien nodig aangepast. Het is dan ook mogelijk dat de crisis op een projectmatige manier wordt afgehandeld.

Het crisisteam evalueert pas als het team heeft vastgesteld dat de situatie volledig onder controle is. In deze evaluatie wordt gekeken naar:

- de leerpunten in het proces
- verbeteringen in het crisisplan.

Het crisisteam evalueert in twee fases:

- Fase 1: Meteen na afloop van de crisis: De evaluatie vindt plaats door middel van een open dialoog met de leden van het crisisteam en het volledige niet-uitvoerend bestuur², waarbij de punten die wel en niet goed zijn gegaan nadrukkelijk worden benoemd en worden opgenomen in een vastlegging van de evaluatie ter verbetering. Van deze bespreking wordt een verslag gemaakt.
- Fase 2: Ruim een maand na afloop van de crisis: *bijstellen van het crisisplan*. Naar aanleiding van 1) de evaluatie meteen na afloop van de crisis; en 2) de analyse van het logboek.

Indien uit de evaluatie punten naar voren komen die aanleiding geven tot verbetering in de organisatie, dan worden deze vastgelegd in concrete acties met een deadline en verantwoordelijke voor de implementatie.

Na afronding van de evaluaties wordt aan het bestuur gerapporteerd en wordt het crisisteam opgeheven.

² Het niet-uitvoerend bestuur kan beoordelen of het crisisteam heeft gehandeld naar de vooraf vastgestelde draaiboeken en processen.

6. Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling crisisteam

Bijlage 2 Lijst overige contactpersonen

Bijlage 3 Standaardagenda vergaderingen

Bijlage 4 Notulen (template)

Bijlage 5 Functies en competenties

Bijlage 6 Checklist communicatie

Bijlage 7 Draaiboek cybercalamiteit

Bijlage 8 Financiële crisissituaties

Bijlage 1 Samenstelling Crisisteam

Bijlage 2 Lijst overige contactpersonen

Bijlage 3 Standaardagenda vergadering crisisteam

Startacties (1e vergadering):

Welke rollen hebben we nodig aan tafel?

Missen we mensen?

Doorgeven aan NUB/ VO dat team operationeel is

Vergadercyclus instellen – hoe vaak en wanneer vergaderen we? (min. 1x per week)

1. Opening
 - Werkafspraken
 - Toelichting op werkwijze komende vergadering (BOB)
2. Beeldvorming: Actuele situatie
 - Welke informatie hebben we
 - Inbrengen informatie uit uitgezette acties
3. Oordeelsvorming
 - Crisisdiagnose: aard, betrokkenen en context + doelen en uitgangspunten
4. Besluitvorming
 - Acties en besluiten
 - Afspraken maken uitzetten besluiten
5. Communicatie aan niet-uitvoerend bestuur
6. Tijd vaststellen volgende vergadering (wekelijks)
7. Controle, verspreiden notulen en actielijst

Bijlage 4 Notulen (template)

Het template van de notulen en de actielijst zijn beschikbaar via: [Templates CMT](#)

1 **Conceptnotulen of Notulen** van de vergadering van >> **het orgaan** << van
2 **Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten**, gehouden op >> **datum** << (via
3 **Microsoft Teams of locatie opnamen**)
4

Aanwezig:	
<u>Onafhankelijk voorzitter</u>	#
<u>Namens het Uitvoerend Bestuur (UB)</u>	
<u>Namens het Niet-Uitvoerend Bestuur (NUB)</u>	#
<u>Namens het secretariaat (verslaglegging)</u>	
<u>Afwezig met berichtgeving:</u>	#

- 5
6 **1. Opening**
7 #
8
9 **2. Actueel beeld van situatie (Wat is situatie op dit moment?)**
10 #
11
12 **3. Mediabeeld (inclusief reactie van onze stakeholders)**
13 #
14
15 **4. Onzekerheden/onzekerheden (Wat we weten niet, maar moeten we wel op korte termijn weten)**
16 #
17
18
19 **5. Crisis narrative**
20 #
21
22 **6. Sluiting**
23 #
24
25
26

Bijlage 5 Functies en competenties

Crisisteam (CT)			
Minimale vereiste competenties			
<ul style="list-style-type: none"> • Durf • Initiatief • Schakelvermogen • Stressbestendigheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Analytisch vermogen • Probleemanalyse • Besluitvaardigheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Taakgericht leiderschap • Plannen en organiseren • Voortgangsbewaking 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatief sterk • Overzicht • Teamwork
Voorzitter CMT			
<i>Taken, verantwoordelijkheden:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Begeleidt discussie • Voert timemanagement • Managet op uitkomst • Bepaalt de overleg-denkstructuur • Vat samen en reflecteert 		<i>Competenties:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Evenwichtig • Leidend, managementvaardigheden • Analytisch ingesteld • Kunnen schakelen • Helicopterview 	
Notulist CMT			
<i>Taken, verantwoordelijkheden:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Houdt een gedetailleerd logboek bij • Assisteert bij timemanagement • Assisteert bij het richting geven • Legt issues, besluiten en acties vast en houdt dit bij • Communiqueert openstaande items • Bewaakt het proces 		<i>Competenties:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Nauwkeurig • Geduldig • Volgend • Snelle denker, • Behoudt overzicht • Gestructureerd • Georganiseerd 	
Uitvoerend bestuurders			
<i>Taken, verantwoordelijkheden:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Probleem vaststellen • Voorstellen oplossingsrichtingen • Omgaan met informatie, opnemen, verwerken, uitzetten • Samenwerken met externe partijen en het uitzetten van acties richting (strategische uitbestedingspartijen) 		<i>Competenties:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Analytisch • Teamplayer • Flexibel • Stabiel 	

Bijlage 6 Checklist communicatie

De volgende checklist geeft een kader voor de uit te voeren communicatiestrategie en het op te stellen plan van aanpak:

- Wat is de context van de crisissituatie?
- Wie is hier (rechtstreeks) bij betrokken?
- Welke potentiële effecten/ schade kan deze crisissituatie hebben voor:
 - Actieve en gewezen deelnemers
 - Pensioengerechtigden
 - Werkgevers
- Wat is de impact van deze situatie op de bedrijfscontinuïteit (onze dienstverlening) en op de reputatie van StiPP?
- Waar kunnen mogelijke oplossingen worden gezocht, wie is verantwoordelijk voor de oplossing en wanneer kan dit worden verwacht?
- Welke interne en externe doelgroepen moeten worden geïnformeerd?
- Welke boodschappen kunnen worden geformuleerd?
- Welke interne en externe communicatiemiddelen kunnen worden ingezet?
- Wanneer en hoe worden deze communicatiemiddelen ingezet?
- Wanneer en hoe wordt de situatie geëvalueerd en wordt de aanpak zo nodig aangepast?

Bijlage 7 Draaiboek cybercalamiteit

Inleiding

In het continuïteits- en financieel crisisplan heeft het algemeen bestuur (hierna: 'bestuur') van Stichting Fonds voor Personeelsdiensten (hierna: 'StiPP') vastgelegd hoe het bestuur handelt als het fonds in een crisissituatie terecht komt. Behalve door een financiële crisis, kan StiPP ook door andere acute voorvallen worden bedreigd die de continuïteit van het fonds in gevaar kunnen brengen. Eén van de door StiPP onderkende crisisscenario's die de bestuurlijke regie en besluitvorming of de operationele uitvoering van het fonds bedreigen, is een cybercalamiteit.

Gezien de omvang van het fonds en de gevoelige data waarover fondsen beschikken is de kans op een cyberaanval niet gering. De ontwikkelingen op het gebied van cybercrime gaan razendsnel en de kans dat het fonds en/ of de uitbestedingspartijen op dit gebied achterlopen op de ontwikkelingen qua bescherming van de data van het fonds is groot. Daarom vindt het bestuur het van belang om voor dit specifieke risico een aanvullend plan van aanpak naast het bestaande continuïteits- en financieel crisisplan klaar te hebben liggen als leidraad hoe te handelen bij een cybercalamiteit.

In het geval van een cybercalamiteit treedt het crisisteam in werking. Dit draaiboek is bedoeld de cybercrisis snel en efficiënt op te kunnen pakken, zonder tot in detail voor te schrijven welke handelingen verricht dienen te worden. Vanwege de onvoorspelbaarheid van een cybercalamiteit is het namelijk ondoenlijk vooraf nauwkeurig vast te stellen wat, door wie en op welk moment gedaan moet worden.

Dit draaiboek wordt jaarlijks (indien nodig en/of wenselijk) gelijktijdig met het continuïteits- en financieel crisisplan geactualiseerd.

In het continuïteits- en financieel crisisplan is beschreven op welke manier de crisisorganisatie wordt ingericht (hoofdstuk 2) en welke procedure wordt gevolgd (hoofdstuk 3).

Verzekering

Nader in te vullen

Inschakelen experts

Specifiek voor potentiële communicatie met de aanvaller geldt dat het verstandig is om een specialist in te schakelen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de lijst van goedgekeurde providers van AON. Fox-IT is een partner bij dit type crisis en kan deze rol vervullen.

Te informeren partijen

Bij een ransomware-incident met significante impact dienen vanuit wet- en regelgeving onderstaande derde partijen genotificeerd te worden:

- Financial Intelligence Unit (FIU)

Doel: Aanmelden ongebruikelijke transactie ten behoeve van ransomwarebetaling

Contact : <https://www.fiu-nederland.nl/>

Continuïteits- en financieel crisisplan

- Autoriteit Financiële Markten (AFM)

Doel: Melding incidenten conform het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen (BGfo), Wet op het financiële toezicht (Wft)

Contact : <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/misstanden-incidenten>

- De Nederlandsche Bank (DNB)

Doel: Melding incidenten conform artikel 3:17, Wet op het financiële toezicht (Wft).

Contact: accounttoezichthouder of mailen naar infobetaalinstelling@dnb.nl. Mocht een incident kwalificeren als major incident, dan melden via het digitaal loket toezicht.

- Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

Doel: Melding incident conform de Meldplicht datalekken, Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Contact : <https://datalekken.autoriteitpersoonsgegevens.nl/>

- Politie – Team digitale expertise

Doel: Aangifte doen van afpersing door ransomware-actoren.

Contact : <https://www.nomoreransom.org/declarations/aangifte-doen-van-ransomwaredutch.htm>

Crisisdiagnose, beeldvorming en oordeelsvorming bij een ransomware-incident

Technische en scopegerelateerde vragen

- Hoe ver is de ransomware verspreid?
 - In welke systemen/data zit de ransomware?
 - Is het mogelijk deze systemen te isoleren/ af te koppelen, of in geval van virtuele systemen deze te 'suspenden'?
 - En zo ja; is deze actie direct al uitgevoerd of moet dit per ommegaande alsnog als opdracht worden gegeven?
 - Wanneer was het zichtbaar dat er iets aan de hand was?
 - Welke maatregelen zijn er al genomen om verspreiding te voorkomen?
- Welk type ransomware is het?
 - Is op basis van publiek beschikbare informatie bekend hoe de groepering achter de ransomware omgaat met datadecryptie na betaling en potentieel datapublicatie?
 - Inschakelen beschikbare externe expertise voor deze informatie en afweging.
- Zijn er al mitigerende maatregelen geactiveerd?
- Zijn er back-ups of restores beschikbaar voor de getroffen systemen?
 - Zo ja, wat is het restorepoint? Is dit afdoende voor de continuïteit van vitale processen?
 - Zo nee, is deze data nog ergens anders in het bedrijf beschikbaar?
 - Is reconstructie van de versleutelde data door (handmatige) werkzaamheden mogelijk?
 - Wat is de verwachte doorlooptijd voor deze activiteit?
 - Wat zijn de (interne) kosten?

Continuïteits- en financieel crisisplan

- Hoelang kan PGGM werkzaam blijven zonder de beschikbaarheid van de getroffen systemen of data?
 - Wat is de overeengekomen *time to recover*?
- Zijn er voor de getroffen systemen disaster recoveryplannen beschikbaar?
- Wat is de directe schade?
 - Is er data kwijt?
 - Zijn systemen onherstelbaar beschadigd?
- Wie kan kritische systemen uitschakelen indien nodig?
- Wie kan netwerkisolatie activeren?
- Zijn er al mitigerende maatregelen geactiveerd?

Impactvragen

- Wat is de mogelijke financiële en maatschappelijke impact van procesinterruptie?
 - Hoe verhoudt dit zich tot de gevraagde som van de ransomware?
- Betreft het merendeel van de getroffen systemen pensioenbeheer of vermogensbeheer?

Reputatie vragen

- Wat is de reputatieschade voor StiPP indien deze data wordt gelekt?
 - Waar raakt het StiPP?
- Wat is de reputatieschade voor StiPP indien bekend is dat we in zijn algemeenheid zijn geraakt door ransomware?
- Is de situatie reeds publiek bekend?
- Welke (communicatie)acties ondernemen we als de afpersing/ransomware publiek wordt?
- Worden er individuele medewerkers gechanteerd omdat hun data is versleuteld/ kan worden gelekt?

Bijlage 8 Financiële crisissituaties

Het bestuur maakt voor de vaststelling of er sprake is van een crisissituatie onderscheid tussen de volgende financiële situaties, welke ook zijn beschreven in de ABTN.

a. Beleidsdekkingsgraad > 100% + VEV ³		
b. Kritieke DG ⁴ < beleidsdekkingsgraad < 100% + VEV	Opstellen herstelplan	
c. Beleidsdekkingsgraad < kritieke DG	Opstellen herstelplan Mogelijk korten pensioenen	
d. Beleidsdekkingsgraad gedurende 5 jaar opeenvolgend lager dan MVEV en feitelijke dekkingsgraad onder MVEV	Binnen 6 maanden maatregelen, hoogstwaarschijnlijk korten.	

- Geen crisissituatie
- Situatie vraagt (urgente) aandacht: het bestuur beziet of sturingsmiddelen ingezet kunnen of moeten worden
- Crisissituatie: crisisplan treedt in werking

Sinds 2016 dienen alle fondsen de (beleids)dekkingsgraad te berekenen op basis van het totale vermogen en alle technische voorzieningen van het fonds. Hierbij is de beleidsdekkingsgraad gelijk aan het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden.

Indien de beleidsdekkingsgraad van StiPP per einde van enig kwartaal lager is dan de vereiste dekkingsgraad (100% + VEV), dient het fonds een herstelplan in te dienen.

Het strategisch vereist eigen vermogen voor risico fonds bedraagt per 31 december 2023 6,2% van de technische voorziening voor risico fonds. Het vereist eigen vermogen voor het totale fonds bedraagt per 31 december 2023 2,9%.

³ VEV = vereist eigen vermogen, vastgesteld a.d.h.v. het door de toezichthouder voorgeschreven standaardmodel.

⁴ Kritieke DG = Kritieke dekkingsgraad = actuele dekkingsgraad waarbij de beleidsdekkingsgraad naar verwachting exact kan herstellen naar de vereiste dekkingsgraad (op basis van het strategisch vereist eigen vermogen) binnen de hersteltermijn van 10 jaar, zonder inzet van noodmaatregelen.

1. Kritieke dekkingsgraad

De kritieke dekkingsgraad betreft de actuele dekkingsgraad waarbij de beleidsdekkingsgraad van het fonds binnen de voorgeschreven maximale herstelperiode (tien jaar) exact kan herstellen tot de vereiste dekkingsgraad, zonder dat daarbij korting van pensioenen nodig is en waarbij tevens gedurende de herstelperiode geen toeslagen worden verleend.

De kritieke dekkingsgraad kan betrekking hebben op de technische voorziening voor risico fonds of op de totale technische voorziening inclusief het deel voor risico deelnemers. In dit crisisplan worden beide kritieke dekkingsgraden weergegeven naar de situatie per 31 december 2023.

Kritieke dekkingsgraad risico fonds

Omdat op dit moment de beleggingen voor risico fonds (in de uitkeringenpool) gematcht zijn met de uitkeringen door middel van hoogwaardige staatsobligaties, en het eigen vermogen van het fonds in een financiële crisisscenario niet groter of maar beperkt groter is dan nul (en dus niet dan wel maar beperkt kan worden belegd), zal het verwachte overrendement zeer beperkt zijn. In de onderstaande tabel is dit overrendement dan ook op 0 gesteld.

In de onderstaande tabel wordt ter indicatie de kritieke dekkingsgraad voor risico fonds voor verschillende rentescenario's weergegeven.

Rente	Overrendement	Gemiddelde premiebijdrage	Gemiddelde bijdrage uitkeringen	Overig	Kritieke dekkingsgraad
0%	0,0%	4,0%	-0,6%	2,4%	44,9%
0,5%	0,0%	4,1%	-0,6%	2,6%	43,1%
1%	0,0%	4,2%	-0,6%	2,7%	41,1%
2%	0,0%	4,4%	-0,7%	3,0%	37,1%

Leeswijzer:

De kritieke dekkingsgraad is zodanig vastgesteld dat, zonder de inzet van extra sturingsmiddelen, na tien jaar het aanwezige eigen vermogen van het fonds naar verwachting ten minste gelijk is aan het vereist eigen vermogen voor risico fonds (6,2%).

De kritieke dekkingsgraad is afhankelijk van de (markt)rente. Hoe lager de marktrente, des te hoger de voorziening voor risico fonds. Bij een hogere voorziening hebben de diverse financiële buffers dan ook minder effect. De buffer in de premiebijdrage (zijnde een opslag voor algemene risico's ad 2,8% van de netto premie) heeft bij een marktrente van 0,5 procent een jaarlijks stijgend effect op de dekkingsgraad (jaarlijks gemiddeld over de tienjaars periode) van 4,1%-punt. Bij een rente van 2% neemt de dekkingsgraad jaarlijks gemiddeld met 4,4%-punt toe als gevolg van de buffer in de premie.

Als de dekkingsgraad lager is dan 100%, dan heeft het doen van uitkeringen een negatief effect op de dekkingsgraad. In bovenstaand tabel is onder de post overig het effect van de inkoop van nieuwe pensioenen weergegeven. Ondanks het feit dat de buffers daarin beperkt zijn is het effect in de eerste jaren hoog voor het herstel van de dekkingsgraad. Dit wordt veroorzaakt doordat de kritieke

dekkingsgraad erg laag is. Bij inkoop van pensioenrechten wordt dan met een dekkingsgraad van 100% (+ VEV) ingekocht, waardoor de dekkingsgraad na deze inkoop toeneemt.

Met het toenemen van de voorziening zullen de effecten van de buffer in de premie en de buffer bij inkoop afnemen.

Kritieke dekkingsgraad fonds als geheel

De hierboven genoemde kritieke dekkingsgraden hebben betrekking op de dekkingsgraden voor risico fonds. De maandelijks vastgestelde beleidsdekkingsgraad van StiPP heeft echter betrekking op het gehele fonds. Voor de toetsing of de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de kritieke dekkingsgraad, zijn voor het gehele fonds de onderstaande kritieke dekkingsgraden vastgesteld.

0%	97,8%
0,5%	97,9%
1%	98,0%
2%	98,1%

De kritieke dekkingsgraad voor het fonds als geheel bedraagt bij een rente van 0,5% ongeveer 97,9%. Bij deze gegevens is het mogelijk om in tien jaar tijd te herstellen naar een beleidsdekkingsgraad die gelijk aan de vereiste dekkingsgraad (102,9%). Indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds zakt tot onder 100%, zal het bestuur de actuaris de opdracht geven de kritieke dekkingsgraad vast te stellen op basis van de dan geldende economische omstandigheden.

2. Beschikbare maatregelen, inzetbaarheid en effectiviteit

Het uitgangspunt is dat de Cao-partijen de inhoud van de pensioenregeling en, in overleg met het fonds, de hoogte van de premie bepalen. Het fonds aanvaardt deze bepalingen als opdracht en heeft vervolgens de volgende maatregelen ter beschikking om te voorkomen dat het in een continuïteits- of financiële crisissituatie terechtkomt, of om een dergelijke crisissituatie te herstellen:

- A. Het aanpassen van het beleggingsbeleid.
- B. Het bij Cao-partijen verzoeken tot verhoging van de doorsneepremie (of verlagen van de staffelpremie), zodat de buffers in de premie toenemen.
- C. Het korten (verlagen) van pensioenrechten van pensioengerechtigden en/of kapitalen van de (gewezen) deelnemers.
- D. Het overdragen aan een andere pensioenuitvoerder in de zin van de Pensioenwet van alle bestaande rechten en verplichtingen voor zover het de pensioengerechtigden betreft.

Het bestuur van het fonds heeft de bevoegdheid om het beleggingsbeleid aan te passen en te besluiten tot het korten van pensioenrechten en/of kapitalen. Het toeslagbeleid wordt niet als sturingsmiddel gezien, daar het fonds geen toeslagen verleent. Zoals hiervoor vermeld, is de hoogte van de premie geen direct sturingsmiddel voor het bestuur van het fonds. Dit laat onverlet dat het bestuur van het fonds de mogelijkheid heeft op enig moment – alvorens over te gaan tot het uiterste

redmiddel van korting van de pensioenaanspraken en/of de -kapitalen – de Cao-partijen te verzoeken tot een verhoging van de doorsneepremie.

A. Aanpassen beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van het fonds is beschreven in de ABTN van het fonds. Voor dit crisisplan wordt de scope beperkt tot het beleggingsbeleid van de uitkeringenpool en de reservepool, de ‘beleggingsvehikels’ van de technische voorziening voor risico fonds respectievelijk het eigen vermogen (algemene reserve) van StiPP. Het belangrijkste uitgangspunt bij het vaststellen van het beleggingsbeleid voor de uitkeringenpool en de reservepool is het veiligstellen van de nominale pensioenaanspraken van de ingegane pensioenen.

Een besluit tot aanpassing van het (strategische) beleggingsbeleid kan door het bestuur worden genomen en dient vergezeld te gaan van een deugdelijke onderbouwing door middel van bijvoorbeeld een herijking van het beleggingsbeleid, een risicobudgettering - of een ALM-studie.

In elk geval zal ook de liquiditeit van het fonds worden geanalyseerd, op basis van diverse scenario’s. Daarbij zullen ten minste de volgende aspecten worden betrokken:

- De ontwikkeling en prognose van het premievolume alsmede alle andere componenten van de maandelijkse liquiditeitsprognoses in het kader van het RAM-proces van het fonds.
- Een analyse van de liquiditeits- en onderpandbehoefte uit hoofde van het valuta-afdekkingsbeleid.

Aanpassen beleggingsbeleid	
Juridisch kader	ABTN
Mate van inzetbaarheid	Bestuur neemt besluit over vaststelling strategisch beleid
Effectiviteit maatregel:	<ul style="list-style-type: none"> - Risicoreductie leidt tot een lagere VEV en een kleinere kans op lagere beleidsdekkingsgraad - Minder risico leidt tot lager verwacht rendement - Door matching in de uitkeringenpool is de ruimte tot verlaging van het risico nihil.
Groepen die geraakt worden door maatregel	<p><u>Pensioengerechtigden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kans op korting wijzigt
Oordeel bestuur	De maatregel levert geen extra herstel op

B. Cao-partijen verzoeken tot een verhoging van de doorsneepremie

Het premiebeleid van het fonds is beschreven in het uitvoeringsreglement en in de ABTN. De doorsneepremie is niet lager dan de actuariel berekende kostendeckende premie; een eventueel positieve premiemarge (premieoverschot) kan worden aangewend voor herstel (uitvoeringsreglement). Het bestuur heeft de mogelijkheid om de Cao-partijen te verzoeken tot een verhoging van de doorsneepremie. Het bestuur zal dit verzoek indienen alvorens te besluiten tot het inzetten van het uiterste redmiddel, te weten het korten van pensioenrechten en de opgebouwde kapitalen. Bij een eventuele beëindiging van de pensioenregeling komt deze mogelijke maatregel te vervallen.

In de onderstaande tabel worden de belangrijkste kenmerken van deze maatregel weergegeven:

Aanvullende premiebetaling/bijstorting	
Juridisch kader	Uitvoeringsreglement ABTN
Mate van inzetbaarheid	Bestuur kan verzoek indienen bij Cao-partijen
Effectiviteit maatregel ⁵ :	(uitgaande van een verwacht netto premievolume in toekomstige jaren € 367,0 mln. in de Plusregeling, er wordt geen rekening gehouden met de premie in de Basisregeling)
<ul style="list-style-type: none"> • TV voor risico fonds = 184 mln. • TV voor risico fonds = 199 mln. • TV voor risico fonds = 229 mln. • TV voor risico fonds = 279 mln. 	1% dekkingsgraad = ± 0,06%-punt premieverhoging 1% dekkingsgraad = ± 0,07%-punt premieverhoging 1% dekkingsgraad = ± 0,07%-punt premieverhoging 1% dekkingsgraad = ± 0,09%-punt premieverhoging (in procentpunten van de pensioengrondslagsom)
Groepen die geraakt worden door maatregel	Werkgever en actieve deelnemers

Oordeel bestuur	Het effect van het verhogen van de premie is op dit moment relatief groot. Door de snel stijgende voorziening zal het effect van dit sturingsmiddel echter (snel) afnemen.
-----------------	--

C. *Korten van pensioenaanspraken en -rechten*

Het bestuur ziet het korten van pensioenrechten en/of het verlagen van de opgebouwde kapitalen als uiterste noodmaatregel om binnen de van toepassing zijnde hersteltermijnen te herstellen, indien de andere maatregelen (optimaal) zijn ingezet of door bepaalde omstandigheden niet (optimaal) kunnen worden ingezet.

Korten van pensioenaanspraken- en rechten	
Juridisch kader	Uitvoeringsovereenkomst Reglement Pluspensioen Reglement Basispensioen
Mate van inzetbaarheid	Bestuur kan besluiten tot het korten van rechten van pensioengerechtigden en/of het verlagen van de kapitalen van de actieven en premievrijen
Effectiviteit maatregel:	Bij dekkingsgraad van 100% geldt: <ul style="list-style-type: none"> - 1% korten van de pensioenrechten = 1% verhoging van de dekkingsgraad voor het gehele fonds

⁵ De technische voorziening voor risico fonds bedraagt per 31 december 2023 circa € 184 miljoen (deze voorziening bestaat uit de contante waarde van de ingegane uitkeringen en de voorziening voor (toekomstige) arbeidsongeschikten). Ter indicatie is een aantal varianten met betrekking tot de hoogte van de technische voorziening doorgerekend.

Continuïteits- en financieel crisisplan

Groepen die geraakt worden door maatregel	<u>Pensioengerechtigden:</u> - Lagere pensioenuitkeringen <u>Actieve en gewezen deelnemers</u> - Verlaging pensioenkapitalen
Oordeel bestuur	Het bestuur ziet deze maatregel als uiterste redmiddel. De herstelkracht is groot.

Uitgangspunt van het bestuur is om, indien een situatie van korting (verlaging) zich voordoet, alle pensioengerechtigden plus de actieven en premievrijen uit de Basis- en Plusregeling in principe op dezelfde wijze en mate te korten. Echter, zodra zich een situatie van een tekort voordoet wordt door het bestuur eerst onderzocht wat de oorzaken van het tekort zijn. Een korting van ingegane pensioenen en/ of van opgebouwde kapitalen wordt in beginsel alleen toegepast ten aanzien van de groep voor wie de oorzaken van het tekort nog geen directe consequenties in de hoogte van de (te verkrijgen) pensioenuitkering hebben gehad. Als voorbeeld kan hierbij gedacht worden aan een stijging van de levensverwachting, die voor de deelnemers met opgebouwde kapitalen automatisch (bij pensioeningang) zal leiden tot een lagere uitkering. Een tekort in de uitkeringenpool als gevolg van een dergelijke stijging van de levensverwachting komt in beginsel volledig ten laste van de ingegane pensioenen. Alleen als een dergelijke korting onbillijke gevolgen heeft voor de betrokkenen en/of de financiële positie van het fonds niet toereikend kan worden hersteld, zal het bestuur overwegen of een korting ook voor de andere groepen wordt toegepast.

De korting wordt (in principe) in één keer en volledig doorgevoerd. Eenmaal toegepaste kortingen zullen in de toekomst, als de middelen van het fonds op enig moment weer (ruimschoots) voldoende zijn, in principe niet ongedaan gemaakt worden. Het bestuur kan hier, als het hier redenen voor ziet, van afwijken.

D. *Overdracht van alle rechten en verplichtingen voor zover het de pensioengerechtigden betreft*

Onder omstandigheden kan het overdragen van alle bestaande rechten en verplichtingen voor zover het de pensioengerechtigden betreft een maatregel zijn die door het bestuur kan worden toegepast, alvorens het besluit tot het overdragen van pensioenaanspraken- en rechten wordt genomen. De statuten van het fonds worden hierbij in acht genomen.

3. *Prioritering*

Het bestuur zal de eventueel te nemen maatregelen, zoals in het vorige hoofdstuk gepresenteerd, in principe in de onderstaande volgorde inzetten:

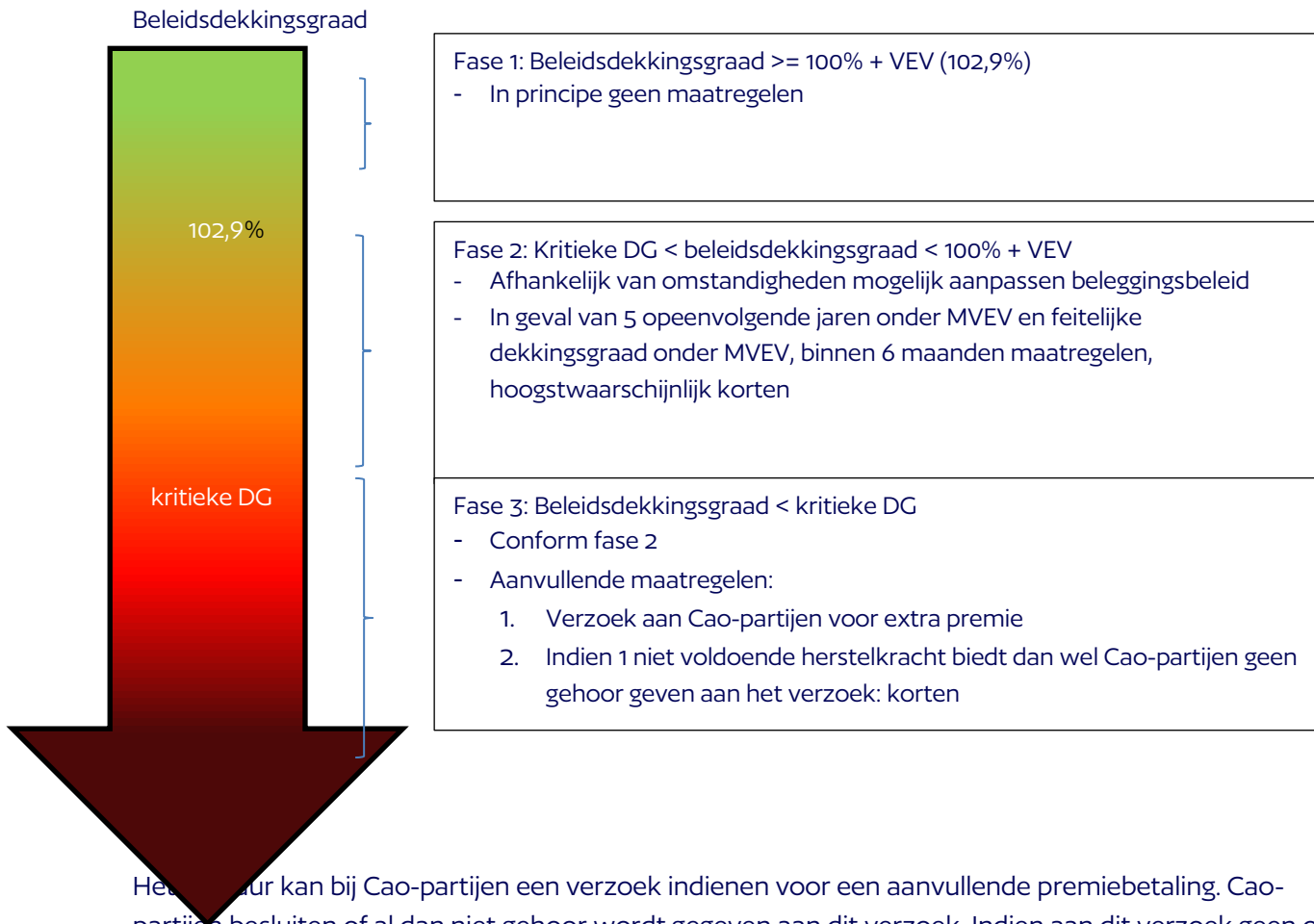
1. Het aanpassen van het beleggingsbeleid.
2. Het bij Cao-partijen verzoeken tot verhoging van de doorsneepremie.
3. Het korten (verlagen) van pensioenrechten en/of de kapitalen dan wel overdracht van alle bestaande rechten en verplichtingen voor zover het de pensioengerechtigden betreft.

Indien de onder 1 tot en met 2 genoemde sturingsmaatregelen niet in voldoende mate bijdragen aan herstel van de financiële positie van het fonds, kan het bestuur, als uiterste redmiddel, besluiten om de pensioenrechten van de pensioengerechtigden en de kapitalen van de actieven en premievrijen te verlagen (korten).

Continuïteits- en financieel crisisplan

Schematisch kan het volgende overzicht worden gegeven. Het bestuur zal achtereenvolgens de volgende maatregelen inzetten:

Continuïteits- en financieel crisisplan

Het bestuur kan bij Cao-partijen een verzoek indienen voor een aanvullende premiebetaling. Cao-partijen besluiten of al dan niet gehoor wordt gegeven aan dit verzoek. Indien aan dit verzoek geen of, voor het herstel van de financiële positie, onvoldoende gehoor wordt gegeven, zal het bestuur besluiten tot het korten van pensioenrechten. Het bestuur ziet een dergelijke korting als uiterste redmiddel.

Het bestuur acht het aanpassen van het beleggingsbeleid opportuun indien bijvoorbeeld de economische omstandigheden dan wel de verplichtingenstructuur van het fonds naar de mening van het bestuur zodanig zijn gewijzigd dat aanpassing van het beleggingsbeleid noodzakelijk is. Belangrijkste uitgangspunt voor het bestuur is het veiligstellen van de nominale pensioenaanspraken.

4. Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur streeft naar een evenwichtige belangenbehartiging van de verschillende belanghebbenden:

1. De actieve deelnemers
2. De gewezen deelnemers
3. De pensioengerechtigden
4. De werkgevers

Het bestuur is ten aanzien van evenwichtigheid van mening:

- Dat alle belanghebbenden bij moeten dragen aan herstel in een financiële crisissituatie.

Continuïteits- en financieel crisisplan

- Dat, indien er sprake is van het korten van pensioenrechten, is het uitgangspunt dat alle pensioengerechtigden, actieve en gewezen deelnemers in principe op dezelfde wijze worden gekort.
- Dat, zodra zich een situatie van een tekort voordoet, wordt door het bestuur onderzocht wat de oorzaken van het tekort zijn. Een korting van ingegane pensioenen en/of van opgebouwde kapitalen wordt in beginsel alleen toegepast ten aanzien van de groep voor wie de oorzaken van het tekort nog geen directe consequenties in de hoogte van de (te verkrijgen) pensioenuitkering hebben gehad. Als voorbeeld kan hierbij gedacht worden aan een stijging van de levensverwachting, die voor de deelnemers met opgebouwde kapitalen automatisch zal leiden tot een lagere uitkering. Een tekort in de uitkeringenpool als gevolg van een dergelijke stijging van de levensverwachting komt in beginsel volledig ten laste van de ingegane pensioenen. Alleen als een dergelijke korting onbillijke gevolgen heeft voor de betrokkenen of de financiële positie van het fonds niet toereikend kan worden hersteld, zal het bestuur overwegen of een korting ook voor de andere groepen wordt toegepast.

Om de belangen op evenwichtige wijze te kunnen behartigen wordt in een crisissituatie voor elke groep (actieve deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers) op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt:

- Oorzaak van het tekort;
- Op welke wijze de groep bijdraagt aan (financieel) herstel?
- In welke mate de groep bijdraagt aan (financieel) herstel?
- Welke inkomenseffecten de bijdrage aan herstel heeft?

Hierbij wordt gekeken naar vier aspecten:

1. Effectiviteit: wat is het effect op de dekkingsgraad?
2. Proportionaliteit: weegt het effect op tegen de impact op de verschillende groepen?
3. Solidariteit: zijn de bijdragen van verschillende groepen met elkaar in evenwicht?
4. Continuïteit: wat zijn de gevolgen op langere termijn?

Het bestuur beseft dat de bovengenoemde inschatting van de bijdrage per groep indicatief is. Op individueel niveau kunnen de effecten afwijkend zijn. Het bestuur combineert de bovengenoemde inzichten met gebeurtenissen uit het verleden (bijvoorbeeld de ontwikkeling van de levensverwachting) om te komen tot een evenwichtige afweging van de belangen van alle belanghebbende